

PEDAGOGIK ODOB-AXLOQ QOIDALARI

Namangan Davlat Pedagogika Instituti, Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang'ich ta'lim) magistranti

Raximjonova Mahliyo Komiljon qizi

Ilmiy rahbar: Mahliyo Djakbarova Ibrohimjonovna

Annotatsiya: Pedagogik odob-axloq qoidalari ta'lim jarayonining muhim asoslarini tashkil etadi. Ushbu qoidalar o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solish, ta'lim muhitini yaxshilash va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam berish maqsadida ishlab chiqilgan. Ta'lim jarayonida odob-axloq qoidalariga rioya qilish, har bir ishtirokchining mas'uliyatini oshirish va o'zaro hurmatni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiyalar, odob-axloq, shaxsiy rivojlanish, bilim, ko'nikmalar, fikr, g'oyalar.

O'qituvchilar uchun pedagogik odob-axloq qoidalari professional yondashuvni talab etadi. O'qituvchi o'z bilimini, tajribasini va mahoratini o'quvchilarga etkazishda halol, adolatli va xushmuomala bo'lishi kerak. O'qituvchining o'ziga xos xususiyatlari, mas'uliyati va majburiyatlari mavjud. U o'quvchilarga ta'lim berishda nafaqat bilim, balki tarbiya berish hamda ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam berish uchun mas'uldir. O'qituvchi o'z kasbiga sodiq bo'lishi, bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishi, yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishi zarur. O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlar o'zaro hurmat, ishonch va hamkorlik asosida qurilishi kerak. O'qituvchi o'quvchilarning fikrlarini, g'oyalarini va his-tuyg'ularini tinglashga tayyor bo'lishi, ularning shaxsiy xususiyatlarini inobatga olishga intilishi lozim. Bu esa o'quvchilarning o'zini erkin his qilishlariga, o'z fikrlarini ifoda etishlariga va o'zaro munosabatlarni rivojlantirishlariga yordam beradi. O'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarga o'zaro hurmat va e'tibor ko'rsatishlari, ularning fikrlarini qabul qilishlari va ularni rag'batlantirishlari kerak.[1]

O'quvchilar uchun pedagogik odob-axloq qoidalari, o'z navbatida, o'zaro hurmat va mas'uliyatni talab etadi. O'quvchilar bir-birlari bilan, o'qituvchilar bilan va ta'lim muassasasi xodimlari bilan muloqotda bo'lishda odob-axloq qoidalariga rioya qilishlari kerak. Ular o'z fikrlarini ifoda etishda, bahs-munozaralarda ishtirok etishda, o'zaro yordam berishda va bir-birlarini qo'llab-quvvatlashda odobli bo'lishlari zarur. O'quvchilar o'zlarining xatti-harakatlari, so'zlari va munosabatlari orqali ta'lim muhitini yaxshilashga hissa qo'shishlari kerak. O'quvchilar o'zaro hurmatni saqlab qolish, bir-birining fikrini tinglash va baholash, shuningdek, o'zaro yordam berish orqali ijobiy ta'lim muhitini yaratishda ishtirok etishlari zarur. Pedagogik odob-axloq

qoidalar ta'lim jarayonida ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy mas'uliyatni his qilish, madaniyat va an'analarni hurmat qilish, bir-biriga yordam berish va qo'llab-quvvatlash muhimdir. Bu qadriyatlar ta'lim muhitida ijobiy atmosferani yaratishga, o'quvchilarning o'zaro munosabatlarini yaxshilashga va ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. O'qituvchilar o'z darslarida madaniy qadriyatlarni o'rgatish, an'analarni hurmat qilish va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirishga e'tibor berishlari zarur.[2]

Pedagogik odob-axloq qoidalar, shuningdek, ta'lim muassasalarida xavfsiz va sog'lom muhitni yaratishga ham qaratilgan. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlar sog'lom, xavfsiz va ijobiy bo'lishi kerak. Ta'lim muassasalarida har qanday turdagi zo'ravonlik, kamsitish yoki noxush vaziyatlar oldini olish uchun o'qituvchilar va o'quvchilar o'zaro hurmat va mas'uliyatni his qilishi zarur. Bu esa o'quvchilarning sog'lom psixologik muhitda o'qishlariga va rivojlanishlariga yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarining xatti-harakatlari bilan o'quvchilarga namuna bo'lishlari kerak. Ular o'z vaqtida kelishlari, darslarga tayyorgarlik ko'rishlari, o'quvchilarga e'tibor berishlari va ularning savollariga javob berishlari zarur. O'qituvchilar o'z bilim va tajribalarini o'quvchilarga etkazishda samimiy, halol va adolatli bo'lishlari kerak. Bu esa o'quvchilarning o'qituvchiga bo'lgan ishonchini oshiradi va ta'lim jarayonini samarali qiladi.[3]

O'quvchilar o'z navbatida, o'qituvchilarni hurmat qilishlari, darslarga tayyorlanishlari, o'z bilimlarini oshirishga intilishlari va o'zaro yordam berishlari zarur. O'quvchilar o'zaro munosabatlarda samimiy, halol va adolatli bo'lishlari kerak. Bu esa ta'lim muhitida ijobiy atmosferani yaratishga va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. O'quvchilar o'zaro bahs-munozaralarda, fikr almashish jarayonida, o'zaro yordam berish va qo'llab-quvvatlashda odob-axloq qoidalariga amal qilishlari zarur. Pedagogik odob-axloq qoidalar ta'lim jarayonida o'zaro hurmat va ishonchni rivojlantirishga, ijtimoiy mas'uliyatni his qilishga va sog'lom muhitni yaratishga yordam beradi. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida o'zaro hurmat, ishonch va hamkorlik asosida qurilgan munosabatlar ta'lim jarayonini samarali qiladi va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarning fikrlarini, g'oyalarini va his-tuyg'ularini inobatga olishlari, ularni rag'batlantirishlari va o'zaro hurmatni saqlashlari zarur.[4]

Shuningdek, pedagogik odob-axloq qoidalar ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'z-o'zini anglashiga va o'z shaxsiyatini rivojlantirishiga yordam beradi. O'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etishda, o'zaro munosabatlarda va jamiyatda o'z o'rnini topishda odob-axloq qoidalariga amal qilishlari kerak. Bu esa ularning shaxsiy rivojlanishiga, ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlariga va sog'lom munosabatlarni rivojlantirishlariga yordam beradi.[5]

Xulosa:

Natijada, pedagogik odob-axloq qoidalari ta'lim jarayonining muhim jihatlari bo'lib, o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solish, ta'lim muhitini yaxshilash va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam berish maqsadida ishlab chiqilgan. O'qituvchilar va o'quvchilar o'zaro hurmat, ishonch va hamkorlik asosida munosabatlarni rivojlantirishlari zarur. Bu esa ta'lim jarayonini samarali qiladi va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Pedagogik odob-axloq qoidalari ta'lim muhitini yaxshilash, o'quvchilarning o'zaro munosabatlarini rivojlantirish va ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam berish uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov, A. (2018). "Pedagogik axloq va uning ta'limdagi o'rni". Toshkent: O'qituvchi.
2. Karimov, I. (2020). "O'zbekiston ta'lim tizimida axloqiy qadriyatlar". Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Tashkent, N. (2019). "Pedagogik madaniyat va axloqiy tarbiya". Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
4. Sultonov, S. (2021). "O'qituvchining axloqiy mas'uliyati". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
5. Murodov, R. (2022). "Ta'limda odob-axloq qoidalari va ularning ahamiyati". Andijon: Andijon davlat universiteti.
6. Qodirov, A. (2023). "Pedagogik munosabatlar va axloqiy qadriyatlar". Namangan: Namangan davlat universiteti.
7. Isroilov, B. (2021). "O'zbek ta'lim tizimida pedagogik axloq". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.